

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-ЖА СТЕФКА СТОЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦЕНТРАЛНАТА
ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Относно: предложения за осигуряване на достъп на хората с увреждания до гласуване

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО СТОЕВА,

Хората с увреждания в България все още срещат затруднения при упражняване правото си да гласуват.

Въведените в Изборния кодекс технически решения за подобряване на възможностите на хората с увреждания да участват в политическия живот са добри, но не са достатъчни.

Положителните мерки като: подвижната избирателна кутия; разполагането на избирателните секции на партерните етажи за гласуване на избиратели с увреждане на опорно-двигателния апарат или на зрението; възможността за гласуване избрана от човека с увреждане подходяща секция без предварително заявяване – следва да бъдат допълнени и с други механизми за подкрепа.

Без тези допълнителни инструменти няма да е възможно България да изпълни ангажиментите си към избирателите с увреждания за участие в политическия живот.

Тези задължения са регламентирани в редица международни актове като: Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за граждански и политически права, Договора за функционирането на Европейския съюз, Хартата на основните права на Европейския съюз, Европейската социална харта.

Те са основна част и от Конвенцията за правата на хората с увреждания, по която България е страна, и са включени в препоръките на Комитета за правата на хората с увреждания във връзка с първоначалния доклад за прилагането на международния акт от 21 септември 2018 г.

Комитетът акцентира върху основния проблем в нашето законодателство, а именно – ограничението за хората с увреждания, поставени под запрещение, да избират и да бъдат избирани. Това ограничение е залегнало още в Конституцията и е пренесено в Изборния кодекс.

Освен това Комитетът отбелязва, че някои избирателни секции не са достъпни и че информацията и съобщенията във връзка с изборите не са напълно достъпни.

Комитетът препоръчва на България да бъде осигурена възможност на всички пълнолетни лица с увреждания да упражняват правото си да гласуват на избори и да бъдат избирани. Препоръчва се също държавата-страна да изготвя информация за изборите в достъпни формати, в това число с метода Easy Read („улеснено четиво“) и да се разпределят финансови и технически ресурси за подобряване на физическата достъпност на избирателните секции.

Тези констатации и препоръки са отразени и в доклада на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) във връзка с достъпа на гражданите с увреждания в Европейския съюз до изборите за Европейски парламент. Докладът е публикуван на 6 март и е приет от сесия на ЕИСК на 20-ти март 2019 г.

Другите съществени проблеми, отразени в доклада и от омбудсмана, са:

- Не е въведено задължение за жестомимичен превод и субтитри по време на публични дискусии по обществените медии;
- Не е предвидено, че официалната информация за процеса на гласуване ще бъде достъпна в секциите на брайл;
- Не е регламентирано, че е задължително осигуряването на достъп до тоалетни за хора с увреждания;
- Не е уредена възможността на безплатните телефонни номера за справки, хората с увреждания да получават информация за процеса на гласуване, не само да се правят справки за включване в избирателните списъци и не само в деня на гласуване;

Преди да опиша предложенията, бих искала да акцентирам върху две неща:

1. Не всички ограничения изискват промени в националното законодателство. Публичните власти могат да въведат много практически улеснения, без да е необходимо да изменят нормативната уредба.

2. Правото на надеждна информация относно датата на изборите, метода на гласуване и алтернативните форми на гласуване без посещение в изборна секция е неразривно свързано с правото на участие в избори.

Изключително важно е да се разработят много подробни правила (възможно е дори под формата на инструкции за местните власти и избирателни комисии), определящи организацията на работата на избирателните комисии и допълнителните възможности за улесняване на достъпа на хората с увреждания до изборния процес.

Тези правила трябва, наред с другото, да уточняват и маршрутите за безпрепятствено придвижване; размерите, разположението и оборудването на кабините за гласуване; достъпността на урната за гласуване; както и местата за паркиране и достъпа до избирателната секция. Тези правила следва да бъдат разпространени по подходящ начин, за да достигнат до хората с увреждания.

Във връзка с изложеното предлагам да бъдат предприети следните действия за осигуряване на:

1. Информация за адаптиране на конкретните избирателни секции за хората с увреждания;
2. Алтернативни и съвременни методи за гласуване;
3. Жестомимичен превод и субтитри по време на публични дискусии по обществените медии;
4. На брайл официалната информация за процеса на гласуване;
5. Достъп до тоалетни за хора с увреждания;
6. Достъпни паркоместа за хора с намалена подвижност до сградите, в които са разположени избирателните комисии;
7. Транспорт на хората с увреждания до избирателните секции;
8. Примерна бюлетина на брайл и с увеличен шрифт;
9. Аудиоплеъри и брайлов шаблон в избирателните секции със списък на кандидатите и партиите, фигуриращи в бюлетината;
10. Достъп на хората с увреден слух до услугите на жестомимичен преводач онлайн (в случаите, при които човекът с увреден слух се нуждае от обяснение и не може

да се разбере с членовете на изборната комисия – вероятно един или максимум двама жестомимични преводачи ще бъдат достатъчни за цяла България за изборния ден).

11. Безплатен телефон, на който може да се получи информация за процеса на гласуване, не само да се правят справки за включване в изборните списъци и не само в деня на гласуване;

С уважение,

МАЯ МАНОЛОВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ